

Handreiking opzet Plan van Aanpak bedrijventerreinen 2021-2022

Auteurs: Projectteam Natuurlijk Kapitaal | MVO Nederland
Datum: 18 november 2021

Inleiding

Als onderdeel van het programma Natuurlijk Kapitaal, voert MVO Nederland met partners een project uit met als doel om Natuurlijk Kapitaal een centrale(re) plek te geven in de ontwikkeling, renovatie en onderhoud van bedrijventerreinen. Dit programma wordt ondersteund door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en sluit aan op de Groeifondsaanvraag van het Instituut Voor Natuureducatie (IVN).

Met dit project onderzoekt MVO Nederland samen met drie bedrijventerreinen welke belemmeringen bedrijven ervaren in het natuur inclusiever en duurzamer maken van hun terreinen en gebouwen. Het doel is om belemmeringen om te zetten in kansen en hier stappen in te zetten. We betrekken een diverse groep stakeholders zoals grote en kleine bedrijven, gemeenten, provincies, energieleveranciers, infrabeheerders, private grondeigenaren, waterschappen en omwonenden. Met deze stakeholders werken we toe naar een gezamenlijk kader voor het waarderen van Natuurlijk Kapitaal op bedrijventerreinen en een stappenplan om die waarde te realiseren.

Deze handreiking ondersteunt de bedrijventerreinen met het invullen van een Plan van Aanpak (PvA). Met dit PvA identificeren en prioriteren de bedrijventerreinen acties die bijdragen aan het vergroenen van het bedrijventerrein, en integreren Natuurlijk Kapitaal in planvorming, ontwikkeling, realisatie en het beheer en onderhoud van de terreinen. Het PvA neemt ook de rollen en verantwoordelijkheden van relevante stakeholders mee.

De vorm waarin het PvA wordt opgesteld is vrij. Het is aan de deelnemende bedrijventerreinen om te bedenken welke vorm het beste past bij de aard van het terrein en de samenwerking met stakeholders. Dit document geeft aan welke onderdelen in het PvA een plek moeten hebben. Daarmee geeft het richting aan de invulling vanuit de bedrijventerreinen zelf. MVO Nederland is sparringpartner voor het opstellen van de PvA, maar zal zelf geen inhoudelijke rol hierin hebben.

HANDREIKING VOOR HET PLAN VAN AANPAK

Hieronder is per onderdeel van het PvA beschreven welke inhoudelijke invulling wordt verwacht.

Algemene aandachtspunten

Doelgroep

Bedenk voor welke doelgroep het plan geschreven is en op basis daarvan welke inhoud het moet hebben en in welke ‘taal’ het geschreven is.

Vorm

In welke vorm stel je het PvA op? Welke vorm draagt bij aan de begrijpelijkheid van het plan en wat spreekt de doelgroep(en) aan? Deze handreiking geeft aanwijzingen voor de inhoud. In welke vorm het plan wordt opgesteld is vrij. Dat kan bijvoorbeeld als (PowerPoint) presentatie, maar ook als Word/PDF-document.

Grotere geheel

Het uitvoeren van het plan van aanpak werkt het best wanneer het niet op zichzelf staat, maar aansluit bij de ontwikkelingen op het bedrijventerrein. Daarom gaat hoofdstuk 1 ook in op de huidige situatie en koppeling aan bestaande initiatieven en ervaringen. Het PvA kan bijvoorbeeld ingezet worden om als paraplu te fungeren of als versneller. Ook kan het stimuleren om meer vanuit een gebiedsaanpak te kijken naar de duurzaamheidsuitdagingen.

Hoofdstuk 1 Omschrijving stand van zaken

De stand van zaken anno nu.

Organisatie van duurzaamheid op het bedrijventerrein

Beschrijf de organisatie achter hoe op het bedrijventerrein duurzaamheid is georganiseerd.

Ga daarbij in op de volgende vragen:

- Hoe is verantwoordelijkheid voor duurzaamheid op het bedrijventerrein geregeld?
- Welke overkoepelende organisatie is hiervoor verantwoordelijk?
- Wat is de rol/ verantwoordelijkheid van de gemeente?
- Hoe ziet samenwerking tussen deze partijen eruit?

De huidige stand van zaken van Natuurlijk Kapitaal op bedrijventerrein

Beschrijf de huidige stand van zaken op het bedrijventerrein. Ga daarbij in op de volgende vragen en onderwerpen:

- Welke activiteiten (samenwerkingen, lopende initiatieven) zijn er sinds 2016 uitgevoerd met betrekking tot Natuurlijk Kapitaal, dus op gebied van natuur, biodiversiteit en natuur inclusieve oplossingen. (Beperk je tot deze onderwerpen). Geef ook aan welke stakeholders hierbij betrokken zijn.
- Geef een beknopte omschrijving van genomen maatregelen. Het gaat om maatregelen die (1) een positief effect hebben op natuur en/ of, (2) maatregelen waarbij een natuurlijke oplossing is gekozen als antwoord op uitdagingen zoals klimaatadaptatie, energietransitie en het reduceren van CO₂-footprintreductie. Voorbeelden van maatregelen zijn:
 - Een groen dak waarbij je waarde creëert voor de lokale biodiversiteit, maar ook het water bufferend vermogen van een pand vergroot en het pand beter isoleert. Dit kan ook gecombineerd worden met PV-cellen, waarbij de opbrengst van de PV-cellen hoger is met een groen dak eronder. Dit draagt bij aan klimaatadaptatie, energietransitie en biodiversiteitsherstel.
 - Het vervangen van grijs bij parkeerplaatsen voor groen. Daarbij ook extra bomen planten. Dit vergroot het waterdoorlatend vermogen van het (semi-) verharde oppervlakte, maar zorgt ook voor lagere temperaturen in een warme zomer. Dit draagt bij aan klimaatadaptatie en biodiversiteitsherstel.

Duurzaamheidsambities

Omschrijf de ambitie van het bedrijventerrein en ga in op hoe het terrein er bijvoorbeeld in 2030 uit zou moeten zien. Neem daarin de volgende vragen en onderwerpen mee:

- Wat is het toekomstbeeld met betrekking tot Natuurlijk Kapitaal?
- Is er onderzoek gedaan welke natuur past bij het bedrijventerrein door een ecooloog?
- Welke uitdagingen wil je oplossen? Bijvoorbeeld:
 - Droogte
 - Wateroverlast
 - Watertekort
 - Hittestress en hitte-eiland effect
 - Netcongestie

Kennisniveau

- Bestaat er kennisontwikkeling over onderwerpen zoals Natuurlijk Kapitaal en bijbehorende duurzaamheidsthema's?

- Bestaat er kennisontwikkeling over het vergroten van deze onderwerpen op het bedrijventerrein?
- Wordt deze informatie gedeeld met de belangrijke stakeholders (met wie wel/niet)?

Omgevingsanalyse

Stakeholderanalyse

Maak een overzicht van de stakeholders die invloed hebben op het bedrijventerrein. Er zijn verschillende manieren om een stakeholdersanalyse uit te voeren (aanvullende bronnen). Vergeet daarbij niet de natuur ook een stem te geven (is er een ecooloog aan boord?)

Specificeer in de stakeholdersanalyse de volgende punten:

- Welke stakeholders zijn betrokken bij het terrein (vergeet niet ook omwonenden die beïnvloed kunnen worden door duurzaamheidsmaatregelen)?
- Eigendom: wie heeft zeggenschap over wat?
- Invloedsfeer van elke stakeholder (financiële en non-financiële middelen)
- Verantwoordelijkheden van elke stakeholder
- Wie zijn de koplopers?
- Zijn stakeholders georganiseerd in een/of meerdere ondernemersvereniging(en)?
- Is er parkmanagement aanwezig op het terrein?
 - Indien ja: Worden deze stakeholders geïnformeerd over het parkmanagement?
 - Met welke frequentie?
 - Op welke manier?
 - Is er voldoende legitimiteit voor het parkmanagement om de wijzigingen door te voeren?

Financiële en juridische/beleidsanalyse

- Omschrijf de financiële situatie op het bedrijventerrein m.b.t. de duurzaamheidsplannen.
- Beheert een parkmanagement/ een BIZ/ één of meerdere ondernemersverenigingen de financiën?
- Zijn er nog andere (potentiële) inkomsten?
- Wat zijn er voor subsidie of financieringsmogelijkheden?
- Welke middelen zijn nodig om het toekomstbeeld van het bedrijventerrein te behalen die nu nog ontbreken/ niet worden gebruikt?
- Welke juridische en beleidskaders beïnvloeden de Natuurlijk Kapitaal ontwikkelingen op het terrein? Waar liggen kansen en waar liggen mogelijke belemmeringen, bijvoorbeeld vanuit gemeentelijk of provinciaal beleid?

Hoofdstuk 2 Actielijst opstellen

Transitie agenda opstellen

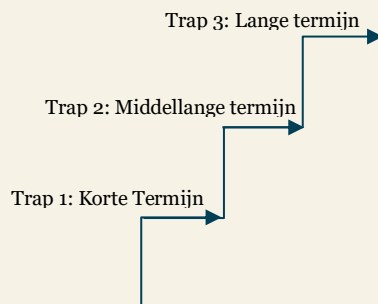
Beschrijf een transitieagenda waarmee je de duurzaamheidsambities wilt realiseren. Een eerste aanzet heeft MVO Nederland geleverd o.b.v. de workshop op 02 november 2021. Vul deze aan, actualiseer of contextualiseer deze en neem de volgende aandachtspunten mee:

- Omschrijf welke agendapunten het belangrijkste zijn om tot de duurzaamheidsambities (toekomstbeeld) te komen.
- Gebruik als basis hiervoor de uitgevoerde MIS-analyse¹.

Actielijst opstellen (bijv. een Gantt Chart)

Specificeer per actie de volgende punten:

- Beschrijving actie.
- Toelichten waarom deze actie, ook in kader van de transitieagenda.
- Wie deze actie gaat uitvoeren en de rol van de verschillende stakeholders die betrokken zijn bij die actie. Aangeven wie actiehouder is (dus verantwoordelijk voor de uitvoering ervan).
- Beschrijven welke middelen nodig zijn voor deze actie en daar ook bij aangeven waar je die middelen vandaan haalt.
- Beschrijven welke sub-stappen er in de actie zitten, kan ook evt. bij beschrijving van de actie zijn.
- Geef een tijdsplan aan voor de actie.
- Aangeven hoe je de impact/ voortgang/ effect van de actie gaat meten
- Op welke plek in de prioriteitenladder die actie komt.
 - Bijvoorbeeld:

¹ MIS-analyse: Missie gedreven Innovatie Systeem; meer informatie kan je terugvinden op pagina 17 van de desk studie

AANVULLENDE BRONNEN

Bij het opstellen van het PvA kan een bedrijventerrein gebruik maken van verschillende bronnen en tools. Een aantal daarvan zijn hieronder beknopt weergegeven.

Achtergrond over het thema Natuurlijk Kapitaal

- Online portaal: www.natuurlijkkapitaal.nl
- Voor een beschrijving van het thema Natuurlijk Kapitaal zie pagina 4 in bijgaande desk studie.

Tools om een stakeholdersanalyse in kaart te brengen

- Stakeholder characteristics and roles matrix
<http://www.mspguide.org/tool/stakeholder-characteristics-and-roles-matrix>
- Stakeholder identification
<http://www.mspguide.org/tool/stakeholder-identification>
- Stakeholder analysis importance influence matrix
<http://www.mspguide.org/tool/stakeholder-analysis-importanceinfluence-matrix>